

OBSAH

PŘEDMLUVA	11
---------------------	----

I. ČÁST

OBECNĚ O NEMOCECH V DĚTSTVÍ A OŠETŘOVÁNÍ NEMOCNÉHO DÍTĚTE V RODINĚ

Zdraví a nemoc	15
Vývoj dětské nemocnosti a úmrtnosti v našem státě	16
Spolupráce rodičů se zdravotníky v péči o nemocné dítě	18
Ošetřování nemocného dítěte v rodině při nejčastějších chorobách dětského věku	19
Ošetření dítěte rodiči před lékařským vyšetřením	19
Vyšetření nemocného dítěte lékařem	19
Měření tělesné teploty a snižování horečky	20
Křeče při horečce	22
Podávání léků	22
Výživa při nemoci	24
Zaměstnání nemocného dítěte	25
Hygiena dítěte a prostředí za nemoci	26
Lékařská služba první pomoci	27
Hospitalizace nemocného dítěte	28

II. ČÁST

NEJČASTĚJŠÍ ONEMOCNĚNÍ POSTIHUJÍCÍ DĚTI VŠECH VĚKOVÝCH SKUPIN

Onemocnění vyvolaná choroboplodnými zárodky	33
Dětská přenosná onemocnění	33
Odolnost proti infekci	34
Očkování	34
Příznaky a léčba nejčastějších přenosných onemocnění	35
Chřipka a chřipková onemocnění dýchacích cest	35
Zarděnky	36
Plané neštovice	36
Příušnice	37
Virový zánět ústní sliznice	38
Virový zánět jater (žloutenka)	38
Infekční mononukleóza	40
Spála	40
Tuberkulóza	41
Úrazy a otravy a zásady první pomoci	42
Oděrky a rány	42

Cizí tělíska v oku, v trávicím ústrojí, ve zvukovodu, nose a tělesných otvorech	43
Poranění kloubů a zlomeniny kostí	44
Poranění CNS (centrální nervové soustavy)	44
Krvácení	45
Šok a jeho léčba	46
Náhlé selhání základních životních funkcí	47
První pomoc při zástavě dýchání a srdeční činnosti	47
Otravy	49
Tonutí	50
Popáleniny a opaření	51
Poranění elektrickým proudem	52
Dušení	52
Bodnutí hmyzem	53
Pokousání zvířetem	54
Uštknutí zmijí	54
Úpal a úžeh	55
Poškození chladem	55
Lékárnička	56
Některá chronická onemocnění	58
Alergie a alergická onemocnění	58
Dětská mozková obrna	59
Celiakie	60
Cystická fibróza — mukoviscidóza	60
Epilepsie	61
Obezita	62
Cukrovka dětí a mladistvých	63
Zhoubná nádorová onemocnění	65
Postižené děti — celková charakteristika	66
Tělesně postižené děti	66
Smyslově postižené děti	66
Slepota	66
Závažné vady sluchu	67
Mentálně postižené děti	68
Slabomyslnost	68
Downova choroba	69
Poruchy chování, citového života a povahové abnormality	70
Poruchy chování	70
Psychická deprivace	70
Psychopatie	70
Lehká mozková dysfunkce	71

III. ČÁST

NEJČASTĚJŠÍ ONEMOCNĚNÍ A PORUCHY V RŮZNÝCH OBDOBÍCH ŽIVOTA DÍTĚTE A JEJICH PREVENCE

Nitroděložní vývoj a jeho poruchy	75
--	-----------

Prevence poškození dítěte před narozením	77
Genetické poradenství	77
Prenatální diagnostika	78
Dítě v prvním roce života	79
Tělesný vývoj dítěte v prvním roce života a jeho poruchy	79
Projevy zdravého dítěte v průběhu prvního roku a jejich poruchy	79
Onemocnění a obtíže v prvních dnech života	81
Poranění dítěte porodem	81
Novorozenecká žloutenka	81
Těhotenská reakce	81
Infekční onemocnění novorozenců	82
Zánět očních spojivek	82
Moučnice — sór	82
Hemolytická onemocnění novorozenců	83
Nedonošené děti a novorozenci s nízkou porodní hmotností	83
Častější vrozené vývojové vady a onemocnění	85
Vrozené srdeční vady	85
Hydrocefalus	85
Rozštěpy páteře	85
Rozštěp rtu, čelisti a patra	86
Vrozené vymknutí kyčelního kloubu	86
Vtočená noha	87
Asymetrické držení hlavy	87
Vrozené poruchy látkové výměny	87
Fenylketonurie	88
Onemocnění dýchacího ústrojí	88
Infekční onemocnění	88
Vdechnutí cizího tělesa	89
Vrozený stridor	89
Zánět středního ucha	89
Onemocnění trávicího ústrojí	90
Vrozené vývojové vady	90
Zúžení vrátníku — pylorostenóza	90
Vchlípení a zauzlení střeva	91
Tříselná kýla	91
Akutní infekční průjemová onemocnění	91
Onemocnění ledvin, močových cest a pohlavního ústrojí	93
Vodní kýla	93
Neukončený uzávěr močové trubice	93
Zúžení předkožky	93
Nedokončený sestup varlete	94
Záněty močových cest	94
Kožní onemocnění	95
Vrozené vady kůže	95
Opruzení	95
Seborea	96
Potničky a hnisavá kožní onemocnění	96
Atopický kojenecký ekzém	97
Poranění a otravy	98
Neprosávání dítěte a onemocnění způsobená nesprávnou výživou	99

Křivice a předávkování vitamínu D	100
Poruchy chování a obtíže v prvním roce života	101
Křik a pláč v kojeneckém období	101
Afekt u kojence	103
Poruchy spánku v prvním roce života	103
Obtíže při prořezávání prvních zubů	104
Nechutenství	104
Zácpa	105
Zvracení	106
Výchova kojence jako prevence a léčba poruch chování	106
Batole a předškolní dítě	109
Charakteristika období batolat a předškolního věku	109
Přehled vývoje a běžných dovedností dítěte	110
Tělesný vývoj a jeho poruchy	111
Vadné držení těla, jeho prevence a léčba	112
Ortopedické vady dolních končetin	113
Ploché nohy	113
Perthesova choroba	114
Mléčný chrup a jeho onemocnění	114
Onemocnění dýchacího ústrojí	115
Zánět hrtanu	115
Prudký zánět průdušnice a průdušek	116
Zánět (zápal) plic	117
Chronické záněty dýchacího ústrojí	117
Nosní mandle	118
Léčebná tělesná výchova po operaci nosní mandle	119
Zánět středního ucha	120
Onemocnění zevního zvukovodu	120
Zánět vedlejších nosních dutin	121
Zánět lymfatických uzlin v oblasti hlavy a krku	122
Onemocnění trávicího ústrojí	122
Akutní průjemová onemocnění	122
Onemocnění způsobená střevními parazity	123
Bolesti břicha u batolat a předškolních dětí	125
Acetonemické zvracení	125
Zácpa	126
Neschopnost udržet stoličci	126
Onemocnění močových cest a ledvin	127
Záněty močových cest	127
Nefrotický syndrom	128
Kožní onemocnění	129
Kožní onemocnění vyvolaná bakteriemi	129
Plísňová kožní onemocnění	129
Zánět ústních koutků	130
Atopický ekzém	130
Veš dětská	130
Svrab	131
Bradavice	131
Vady zraku a běžná oční onemocnění	131
Záněty spojivek a očních víček	132

Poruchy řeči a hlasu	133
Huhňavost	133
Patlavost	134
Koktavost	135
Chraptivost	135
Úrazy a otravy	136
Poruchy chování	137
Plačtivost a vzdorovitost	137
Poruchy spánku	138
Ostýchavost a uzavřenost	139
Žárlivost	140
Levoruké dítě	141
Tiky	142
Noční pomočování	142
Nechutenství	144
Posilování tělesného zdraví, zdatnosti a odolnosti	145
Stručně o výživě batolat a předškolních dětí	145
Otužování	146
Sauna	147
Pohybová výchova	147
Výchova jako prevence a léčba psychických poruch	150
Školní období	151
Přerod dítěte v dospívajícího	151
Tělesný vývoj školáků a jeho poruchy	152
Vadné držení těla a ortopedické vady	154
Skolióza	154
Trvalý chrup a jeho choroby	156
Onemocnění dýchacího ústrojí	158
Zánět (zápal) plic	158
Angína	159
Chronický zánět mandlí	160
Alergická onemocnění dýchacího ústrojí	161
Průduškové astma (záducha)	161
Alergická sezónní rýma	164
Celoroční alergická rýma	165
Choroby trávicího ústrojí	166
Průjmová onemocnění	166
Žaludeční a dvanáctníkový vřed	166
Zánět slepého střeva	166
Onemocnění močových cest a ledvin	168
Zánět ledvin	169
Chronický zánět ledvin	169
Selhání ledvin	169
Kožní onemocnění	170
Přenosná kožní onemocnění	170
Atopický ekzém	170
Jiné ekzémy	171
Kopřivka	171
Akné — trudovina	171
Růže	172

Obsah

Úrazy ve školním věku	172
Jiná onemocnění a obtíže školního věku	174
Revmatická horečka	174
Získaná srdeční onemocnění	175
Chronický kloubní revmatismus mladistvých	175
Struma	176
Vysoký krevní tlak u dětí a dospívajících	176
Recidivující bolesti hlavy u dětí	177
Bolesti břicha ve školním věku	177
Nechutenství děvčat v pubertě (mentální anorexie)	178
Obtíže související se školou	178
Nezralost dítěte pro školu	178
Obtíže při vstupu dítěte do školy	179
Selhávání ve škole	180
Poruchy čtení a psaní	184
Chození za školu	185
Dospívání a jeho obtíže	186
Kouření	188
Alkoholismus	188
Nealkoholické toxikománie	189
Delikvence — mravní narušení mládeže	190
Tělesná výchova a sport jako prevence a léčba zdravotních obtíží	192
Výchova k rodičovství a výchova sexuální	193